

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว

อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

Extension Guidelines for Participatory Guarantee System of Coconut farmers

in Mueang Krabi District, Krabi Province

เกศวริน สุวรรณฤทธิ์ (Ketwarin Suwanrit)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keaowan)²เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว 2) ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม 3) การได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริม เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว 4) ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าว แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 100 ราย เก็บข้อมูลทั้งหมด โดยวิธีการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และคัดเลือกผู้แทนกลุ่มเกษตรกร จำนวน 15 คน เพื่อสนทนากลุ่มเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวอ่อน พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ปลูกแบบผสมผสาน ลักษณะดินร่วน/ร่วนปนทราย ใช้แหล่งน้ำจากน้ำฝน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช จำหน่ายแบบผลสดและจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง 2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้การผลิตตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมโดยมีความรู้เฉลี่ย 12.59 ข้อ จากคำถาม 20 ข้อ แหล่งความรู้ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดรองลงมาคือสื่อออนไลน์ ความคิดเห็นตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมในระดับมากโดยเฉพาะเรื่องสภาพแวดล้อมของพื้นที่จะดีขึ้น 3) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวมากที่สุดรองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความต้องการส่งเสริมด้านงบประมาณรองลงมาคือด้านต้นพันธุ์มะพร้าว 4) ปัญหาการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มากกว่าข้ออื่นๆ คือด้านการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวรองลงมาคือด้านอื่นๆ ได้แก่ ขาดเงินลงทุนในการปลูก ขาดแรงงานในการปลูก เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการตลาด ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต ด้านจุดแข็ง พบว่า สภาพพื้นที่ของเกษตรกรเหมาะแก่การปลูกมะพร้าว (ดินทราย) สมาชิกมีความเข้มแข็ง ด้านจุดอ่อนพบว่า การผลิตและการขายทำในลักษณะของส่วนบุคคล มีการรวมกลุ่มกันขายน้อย ด้านโอกาส พบว่า หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนด้านความรู้ พื้นที่ปลูกอยู่ในพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ อุปสรรค พบว่า ราคาของผลผลิตไม่แน่นอน มีตลาดรับซื้อไม่แน่นอน แนวทางการส่งเสริม คือ ส่งเสริมมีความรู้ ความเข้าใจการปลูกมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม จัดการศึกษาดูงานให้กับเกษตรกร การใช้ประโยชน์ การแปรรูปจากมะพร้าว การเพิ่มตลาดขายผลผลิตโดยการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว และโรงแรมต่างๆ ในชุมชน

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม การปลูกมะพร้าว เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ket.suwanarit@gmail.com² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th³ รองศาสตราจารย์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agashben@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) participatory organic guarantee system farming conditions of coconut farmers 2) knowledge, knowledge resource, opinions according to participatory organic guarantee system standard 3) the receiving and extension needs about coconut production 4) problems, suggestions, strength, weakness, opportunity, threat, and extension guidelines in coconut production according to participatory organic guarantee system extension of farmers. The population of this research was 100 coconut farmers in Mueang Krabi district, Krabi province who had registered as farmers with the department of agricultural extension. Data were collected from the entire population through conducting interview and were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking. 15 farmer representatives were selected for focus group to converse about the strength, weakness, opportunity, threat, and extension guidelines for participatory organic guarantee system of farmers. The results of the research found out that 1) most of the farmers grew young coconut in the flat area with mixed plants production. The soil was loam/sandy loam. They used water resource from rainfall. Most of the farmers did not apply chemical fertilizer and pesticide. They sold fresh products through middlemen. 2) Most of the farmers had knowledge about production according to participatory organic guarantee system standard with the average knowledge of 12.59 questions out of 20 questions. They received knowledge from activity media resource at the highest level. Second to that was online media. The opinions according participatory organic guarantee system were at the high level especially on improving the environment of the area. 3) Farmers received knowledge extension regarding coconut production at the highest level. Second to that was the knowledge about participatory organic guarantee system certification. Furthermore, farmers needed extension at the high level especially on the need for extension in funding. Second to that was on the type of coconuts. 4) Production problems according to participatory organic guarantee system standard were at the moderate level. The more problematic problems would be in the extension of coconut production. Second to that were on other aspects such as the lack of production funding and lack of production labors. Farmers had suggestions at the highest level especially on marketing such as the increase of production distribution channels. For the strength, it revealed that the area conditions were appropriate and the members were strong. The weakness found out that the production and distribution were done in personal type with less group formation for selling. In regards to opportunity, it showed that the government agency supported the knowledge aspect and the production area had the important tourist attraction. The threat revealed that there was uncertainty in product price and inconsistent selling market. The extension guidelines were such as the extension of knowledge and understanding of coconut production according participatory organic guarantee system, the organization of field trips for farmers, the adoption for benefits and processing of coconuts, the increase in product selling market by connecting tourist attractions and hotels in the community.

Keywords: Extension guideline, Coconut, Participatory guarantee system

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560–2564 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ที่จะให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในระดับภูมิภาค ด้านการผลิตการบริโภค การค้าสินค้า และการบริการเกษตรอินทรีย์ที่มีความยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อมุ่งเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพิ่มสัดส่วนตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ รวมทั้งยกระดับเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน นำไปสู่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ไทยโดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 600,000 ไร่ ภายใน ปี พ.ศ. 2564 เพิ่มจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 300,000 ราย ภายในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มสัดส่วนตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศต่อตลาดส่งออก โดยให้มีสัดส่วนตลาดในประเทศร้อยละ 40 ต่อตลาดส่งออกร้อยละ 60 ยุทธศาสตร์กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านเพิ่มขึ้นโดยการดำเนินงานใน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการวิจัย และการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการตลาดสินค้าและบริการ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยมีการนำระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม พีจีเอส (PGS: Participatory Guarantee Systems) ของคนในชุมชนมาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ โดยการบูรณาการโดยภาคเอกชนเป็นหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความเข้มแข็ง (National Organic Development Board, 2017)

พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์โลกมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2545 ซึ่งจากรายงานผลการสำรวจใน 167 ประเทศทั่วโลกในปี 2558 ของสถาบันวิจัยเกษตรกรรมอินทรีย์ (The Research Institute of Organic Agriculture: FiBL) และสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements: IFOAM) มีพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ ในปี 2558 รวม 318,268 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 272,890 ล้านไร่ ในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.63

จังหวัดกระบี่ เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว และรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จึงมองเห็นโอกาสที่เกษตรอินทรีย์จะเติบโต การทำเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระยะเริ่มต้น รวมถึงกระแสสังคมที่หันมาใส่ใจในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น กระตุ้นให้มีความต้องการสินค้าอาหารอินทรีย์ในตลาดสูงขึ้น และกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้เกษตรอินทรีย์มีโอกาสผลักดันไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น เนื่องจากเกษตรอินทรีย์เป็นระบบการจัดการการเกษตรที่อยู่บนพื้นฐานของการรักษาสมดุลและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยไม่ใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่ใช่วัสดุธรรมชาติซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดมลพิษหรือผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ไปสู่การพัฒนาตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่มีความเป็นสากลมากขึ้น มะพร้าวเป็นผลไม้ที่ต่างชาตินิยมบริโภคเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ แต่ขาดการรับรองมาตรฐาน ซึ่งระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee Systems (PGS) เป็นระบบรับรองคุณภาพที่มุ่งเน้นการรับประกันคุณภาพในท้องถิ่น โดยการรับรองเกษตรกรผู้ผลิตขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานความไว้วางใจ สังคมเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในผลผลิตที่ได้รับ ว่ามีความปลอดภัยและส่งผลดีต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

ดังนั้นการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว โดยศึกษาสภาพทั่วไป ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการผลิต เพื่อจะได้เป็นแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

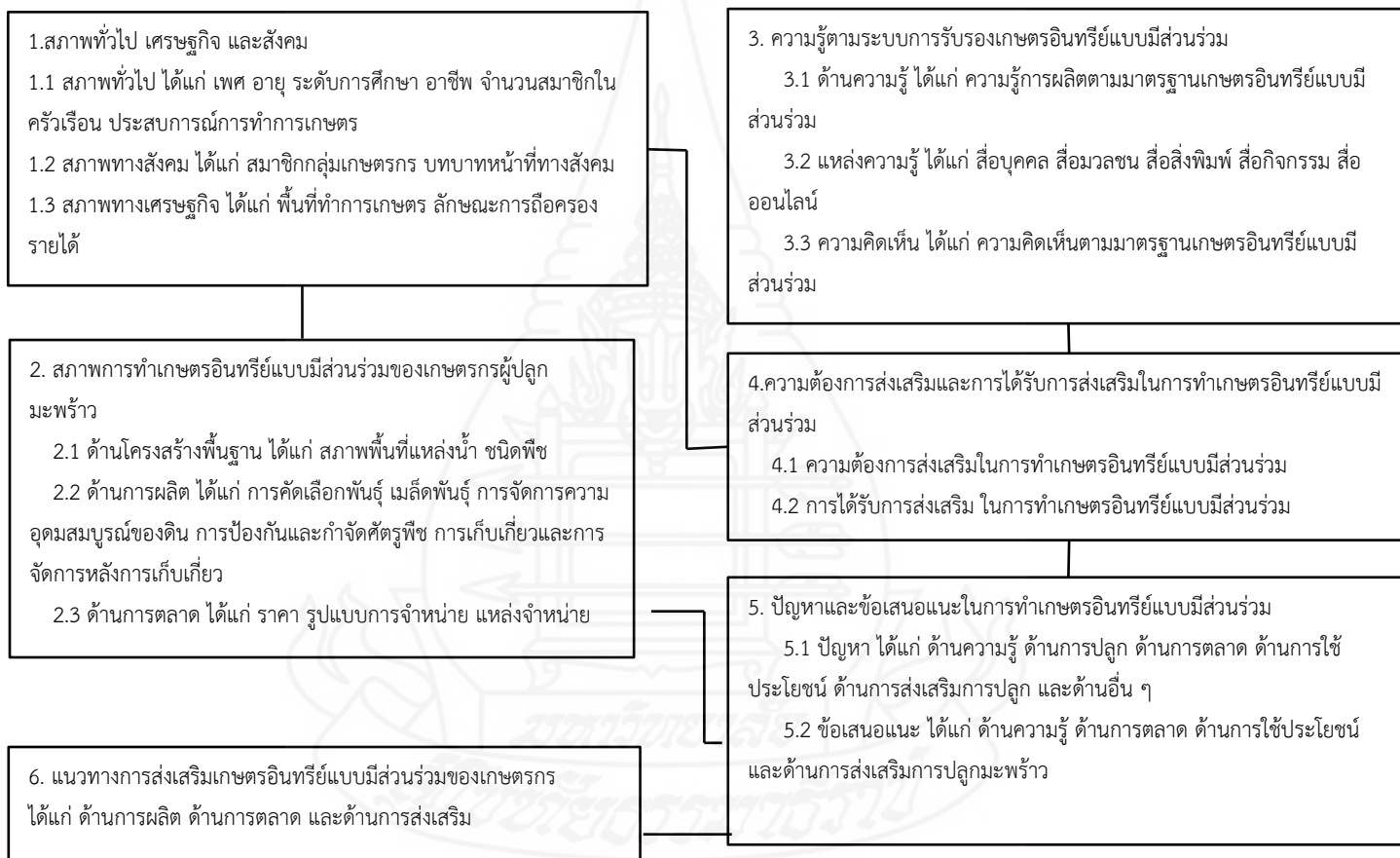

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว
2. เพื่อศึกษาความรู้ตามระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว
3. เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมและความต้องการส่งเสริมในการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ปี 2563 จำนวน 100 คน เก็บข้อมูลทั้งหมดและคัดเลือกผู้แทนกลุ่มเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน เพื่อสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ตอนที่ 2 สภาพการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ตอนที่ 3 ความรู้ตามระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ตอนที่ 4 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวตามระบบการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ทดสอบ ค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.94 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.965 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมจาก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. **สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.11 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.17 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ประสบการณ์ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 10.32 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีบทบาททางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. ร้อยละ 54 มีแรงงานในครัวเรือนในการทำการเกษตรจำนวน 2 คน จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 11.14 ไร่ การถือครองที่ดินเป็นของตนเอง จำนวนพื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 2.27 ไร่ รายได้จากการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 1,578 บาท/เดือน

2. **สภาพการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว** สภาพการผลิต พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวอ่อน เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง พื้นที่ปลูกมะพร้าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ บริเวณสวน มีลักษณะการปลูกแบบผสมผสาน ลักษณะดินที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย มีความคิดเห็นต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับดี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์ดิน เกษตรกรมีการปรับปรุงดิน มีการใช้แหล่งน้ำจากน้ำฝนและให้น้ำโดยอาศัยน้ำฝน มีการใช้ปุ๋ยกับมะพร้าว โดยใช้ปุ๋ยคอกมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดคุณภาพ และไม่มีการรักษาคุณภาพผลผลิต การตลาด พบว่า เกษตรกรมีการจำหน่ายในรูปแบบสด กำหนดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง และขายให้พ่อค้าคนกลาง

3. **ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม**

3.1 **ความรู้ในการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม** พบว่า ข้อที่เกษตรกรตอบได้ถูกมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ จำเป็นต้องมีบันทึก หลักฐาน เอกสารที่ตรวจสอบย้อนกลับสู่แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้ เกษตรกรต้องทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองครอบครอง ในที่ดินที่ถือครองโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ดินที่มีการอนุญาตให้ใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐเอกชนหรือชุมชน และสารเคมีเป็นสิ่งจำเป็นในการกำจัดวัชพืช โดยมีความรู้จากการตอบได้ถูกต้องเฉลี่ย 12.59 ข้อจากคำถาม 20 ข้อ

3.2 **แหล่งความรู้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม** เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อสารมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่อ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.88) เมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า เกษตรกรได้รับจากสื่อกิจกรรมมากที่สุด รองลงมา คือ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสารมวลชน ตามลำดับ

ตารางที่ 1 สรุปแหล่งความรู้ตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. สื่อบุคคล	2.77	0.820	ปานกลาง
2. สื่อมวลชน	2.29	0.989	น้อย
3. สื่อสิ่งพิมพ์	2.62	0.823	ปานกลาง
4. สื่อกิจกรรม	3.33	0.740	ปานกลาง
5. สื่อออนไลน์	2.90	0.929	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.88	0.895	ปานกลาง

3.3 ความคิดเห็นในการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) โดยความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ สภาพแวดล้อมของพื้นที่จะดีขึ้น มีผู้บริโภคที่มีความต้องการสินค้า และการทำเกษตรอินทรีย์ช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยลดการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอกฟาร์มตามลำดับ

4. การได้รับการส่งเสริมและความต้องการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

4.1 การได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64 ได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวมากที่สุด รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม และการฝึกอบรม ตามลำดับ

4.2 ความต้องการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ งบประมาณ ต้นพันธุ์มะพร้าว ปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (ปุ๋ย, สารกำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืช)

5. ปัญหา ข้อเสนอแนะ การผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

5.1 ปัญหาในการปลูกมะพร้าว จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการปลูกมะพร้าวใน 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการปลูก ด้านการตลาด ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านการส่งเสริม และด้านระดับความเป็นปัญหาในการปลูกมะพร้าวของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) และเมื่อพิจารณาแยกออกเป็นปัญหาแต่ละด้าน โดยประเด็นที่เป็นปัญหามากกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ด้านการส่งเสริม

5.2 ข้อเสนอแนะในการปลูกมะพร้าว เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการผลิตมะพร้าวทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการตลาด ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการส่งเสริมการปลูก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.37) โดยประเด็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรเห็นด้วยมากกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ข้อเสนอแนะด้านการตลาด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นของข้อเสนอแนะ ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า

1. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค การผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1. SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) การผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ภายใน	สภาวะแวดล้อม	S-Strengths	W-Weaknesses
		S ₁ สมาชิกมีการใช้ปุ๋ยเคมีน้อย สามารถปรับเปลี่ยนได้	W ₁ การผลิตและการขายทำในลักษณะของส่วนบุคคล มีการรวมกลุ่มกันขายน้อย
		S ₂ สภาพพื้นที่ของเกษตรกรเหมาะแก่การปลูกมะพร้าว	W ₂ เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการผลิต การดูแล และการแปรรูป
		S ₃ สมาชิกกลุ่มมีความเข้มแข็ง	W ₃ เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการผลิตตามมาตรฐาน
		S ₄ เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำเกษตรปลอดภัย	W ₄ ขาดการเชื่อมโยงตลาด
		S ₅ สมาชิกพัฒนาดตนเองตลอดเวลา	W ₅ การเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ดีเท่าที่ควร
สภาพแวดล้อมภายนอก		W ₆ การผลิตมะพร้าวไม่ตรงตามความต้องการของตลาด	
	O-Opportunities	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO
	O ₁ หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนด้านความรู้	S ₁ O ₅ หน่วยงานภาครัฐเข้าไปสนับสนุนด้านรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	W ₁ O ₁ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการขายสินค้า
	O ₂ กลุ่มลูกค้าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ	S ₄ O ₂ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มลูกค้าต่างชาติเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น	W ₄ O ₁ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนตลาดสินค้าเกษตรเพื่อรองรับผลผลิตให้แก่เกษตรกร
	O ₃ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกระบี่	S ₂ O ₃ จัดทำร้านค้าชุมชนให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าในท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น	
	T-Threats	กลยุทธ์ ST	กลยุทธ์ WT
T ₁ ราคาของผลผลิตไม่แน่นอน	S ₄ T ₁ จัดหาตลาดที่รองรับผลผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตที่เป็นธรรม	W ₂ T ₂ ควรมีการศึกษาด้านการตลาด เพื่อความยั่งยืนในการส่งเสริมการปลูก	
T ₂ มีตลาดรับซื้อไม่แน่นอน		W ₄ T ₂ เพิ่มตลาดขายผลผลิต โดยเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลในชุมชน	
T ₃ มีการนำเข้ามะพร้าวจากต่างจังหวัดค่อนข้างเยอะ		W ₅ T ₁ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนพัฒนามะพร้าวตลอดห่วงโซ่การผลิต	

2. แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมมี 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการผลิต

- 1) ส่งเสริมมีความรู้ ความเข้าใจการปลูกมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- 2) ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย

2.2 ด้านการส่งเสริม

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนด้านความรู้ให้กับเกษตรกร ในด้านการปลูก การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการแปรรูปผลผลิตจากมะพร้าว อย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

- 2) ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มลูกค้าต่างชาติเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น
- 3) จัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มความรู้ ในด้านการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม วิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็น

ของกลุ่ม

- 5) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ

2.3 ด้านการตลาด

- 1) ควรมีการศึกษาด้านการตลาด เพื่อความยั่งยืนในการส่งเสริมการปลูก
- 2) ส่งเสริมการขายในลักษณะการรวมกลุ่ม
- 3) เพิ่มตลาดขายผลผลิต โดยการเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลในชุมชน
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

เพื่อสุขภาพในจังหวัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.11 ปี สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูลีกร ขวัญชัยนทร์ (2547, น.58) และอัญลักษณ์ นิมนต์ (2554, น.35) ที่พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52 และ 54.89 ปี อาจจะเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปลูกมะพร้าว เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาจบระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูลีกร ขวัญชัยนทร์ (2547, น.80) อัญชลี ยิ้มสมบูรณ์ (2554, น.118) และ อัญลักษณ์ นิมนต์ (2554, น.35) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในภาคบังคับในระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.17 คน เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 10.32 ปี ไม่สอดคล้องกับ ธนันทน์ สนสาขา (2560, น.58) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 27.99 ปี จากผลการศึกษาครั้งนี้ อภิปรายได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การผลิตมะพร้าวมากกว่า 10 ปี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี และมีประสบการณ์ปลูกมะพร้าวตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ แต่เกษตรกรเริ่มมาให้ความสนใจการผลิตมะพร้าวอินทรีย์เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปและผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจผลผลิตที่ปลอดภัยต่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น

สภาพทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร สอดคล้องกับ นิภาดา เจริญชนิกกุล (2557, น.54) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.3 เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร โดยร้อยละ 21.7 เป็นสมาชิก ธกส. อาจเป็นเพราะองค์กรเหล่านี้เป็นแหล่งสนับสนุนทั้งทางด้านเงินทุน และแหล่งความรู้

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54 มีแรงงานในครัวเรือนจำนวน 2 คน อาจเป็นเพราะว่าครัวเรือนเกษตรกรมีการส่งให้บุตรหลานศึกษาต่อภายนอกพื้นที่ ทำให้แรงงานครัวเรือนในภาคการเกษตรมีจำนวนน้อย สอดคล้องกับการศึกษาของธนันทน์ สนสาขา (2561, น.60) พบว่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.64 คน จากการศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

อภิปรายได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือนในการทำการเกษตร อาจจะเป็นเพราะ พื้นที่ทำการเกษตรไม่มากนัก สามารถบริหารจัดการภายในครัวเรือนเองได้

2. สภาพการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว

สภาพการผลิตมะพร้าว ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวอ่อน และมีการปลูกแบบผสมผสาน อาจจะเป็นเพราะมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชที่หลากหลาย เพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนและลดรายจ่ายของครัวเรือนได้ เกษตรกรมีการเตรียมดินโดยส่วนใหญ่ขุดหลุมปลูกเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ สาชาติ และคณะ (2558, น.45) พบว่า การเตรียมดินของเกษตรกรใช้วิธีขุดหลุมปลูกอย่างเดียวมากที่สุด

สภาพการตลาดของมะพร้าว ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลผลิตในรูปแบบ พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา และมีการขายให้พ่อค้าคนกลาง สอดคล้องกับภุชญา เกิดสมจิตต์ (2559) และชนันท์ สนสาขา (2561, น.92) กล่าวว่า ในการขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ไม่สามารถกำหนดราคาได้ จึงเป็นแรงผลักดันที่อยากจะแก้ไขปัญหาระบบการซื้อขายให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น จึงเข้าสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3. ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ที่ดินที่ถือครองโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ดินที่มีการอนุญาตให้ใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐเอกชนหรือชุมชน สอดคล้องกับนิภาดา เจริญชนกิกกุล (2558, น.57) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.9 มีการถือครองที่ดินเป็นของตนเองและครอบครัว

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีการเข้าถึงแหล่งความรู้ในการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรได้รับจากแหล่งความรู้ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด สอดคล้องกับนิภาดา เจริญชนกิกกุล (2558, น.55) ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 54.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้จากการอบรม สาเหตุเนื่องมาจากความรู้ด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เป็นความรู้ที่อาศัยหลักการเข้าใจด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นสำคัญ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีความคิดเห็นด้านประโยชน์มากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับศรีสุตา พรหมพิมพ์ (2555 น.53) ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นว่าประเด็นด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดอินทรีย์ในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

4. การได้รับการส่งเสริมและความต้องการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

การได้รับการส่งเสริมและความต้องการส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวมากที่สุด ความต้องการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมงบประมาณมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับ นิภาดา เจริญธนกิจกุล (2558, น.74) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านจำกัดแมลงศัตรูพืชมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน อย่างเช่น งบประมาณในการดำเนินการกลุ่ม และรับซื้อผลผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้ราคาที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับคุณภาพผลผลิต และยังรวมไปถึงการทำตลาดออนไลน์อีกด้วย

5. ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกมีมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ การขาดการสนับสนุนต้นทุน/ปัจจัยการผลิต และในภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าข้อเสนอแนะด้านการตลาดมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ผลิตแล้วไม่มีผู้รับซื้อ ราคาผลผลิตตกต่ำ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านต้นทุนและปัจจัยการผลิต และมีข้อเสนอแนะด้านการตลาดมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555, น 87) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีตลาดรับซื้อมะพร้าวอินทรีย์ในพื้นที่ ควรให้มีมาตรการป้องกันพ่อค้ากดราคาผลผลิต จากผลการศึกษาข้อสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ แต่จากปัญหาที่พบเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรยังไม่สามารถดำเนินการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์ได้ จากการขาดความรู้-ความเข้าใจในการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นจึงควรมีการรวมกลุ่มและสร้างมาตรฐานสินค้าเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในพื้นที่เพื่อการแข่งขันในตลาดการค้าเสรีที่มีการกีดกันสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจากสารเคมี

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ 1) สมาชิกมีการใช้ปุ๋ยเคมีน้อย สามารถปรับเปลี่ยนได้ 2) สภาพพื้นที่ของเกษตรกรเหมาะแก่การปลูกมะพร้าว 3) สมาชิกมีความเข้มแข็ง 4) เล็งเห็นถึงความสำคัญของเกษตรปลอดภัย 5) สมาชิกพัฒนาตนเองตลอดเวลา จุดอ่อน ได้แก่ 1) การผลิตและการขายทำในลักษณะของส่วนบุคคล มีการรวมกลุ่มกันขายน้อย 2) เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูก การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการแปรรูป 3) เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 4) ขาดการเชื่อมโยงตลาด 5) ขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6) ขาดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการแปรรูป 7) การผลิตมะพร้าวไม่ตรงตามความต้องการของตลาด โอกาส ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนด้านความรู้ 2) กลุ่มลูกค้าเป็นนักท่องเที่ยว 3) พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกระบี่ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญของเกษตรปลอดภัย เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้บริโภค ทั้งการบริโภคภายในครัวเรือน และส่งผลผลิตขายออกสู่ท้องตลาด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม จากการสนทนากลุ่มสามารถวิเคราะห์เป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการส่งเสริม 3) ด้านการตลาด จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แนวทางการส่งเสริมเกษตรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุน ทั้งทางด้านความรู้ในการผลิต และการตลาดที่เหมาะสม จึงจะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตมะพร้าวได้ตามมาตรฐาน และคุณภาพดี

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

1) จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางมากที่สุด ดังนั้นเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสินค้า สร้างช่องทางจำหน่ายเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาเองได้

2) จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังคงมีการใช้สารเคมีในการกำจัดโรคพืช ศัตรูพืช ดังนั้นเกษตรกรควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีโดยการใช้วิธีการป้องกันศัตรูพืชแบบผสมผสาน การใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้พืชสมุนไพรไล่แมลงแทน

3) จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรมมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้เกิดสื่อกิจกรรมมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบสองทาง

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) จากการวิจัยพบว่า ลักษณะการจำหน่ายของเกษตรกรจะจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางมากที่สุด ดังนั้นเมื่อเกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรเชื่อมโยงเครือข่ายหรือกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย เมื่อมีตลาดแล้ว เกษตรกรก็สามารถที่จะเพิ่มพื้นที่การผลิตได้

2) จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมประเด็นความรู้เกี่ยวกับการผลิตมากที่สุด เนื่องจาก การเก็บเกี่ยวมะพร้าว เกษตรกรจำเป็นต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเฉพาะทาง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรติดตามการดำเนินงาน และให้ความรู้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

3) จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการส่งเสริมและการปลูกมะพร้าวสามารถปลูกผสมผสานในสวนได้ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรส่งเสริมการปลูกพืชผสมผสาน เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร

4) จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมจากแหล่งความรู้ประเภทสื่อกิจกรรมที่สุด รองลงมาคือ สื่อออนไลน์ และสื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงสื่อของเกษตรกรโดยใช้สื่อผสม เพื่อสร้างการรับรู้ และพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับเกษตรกรเพื่อใช้เป็นแนวทางส่งเสริมต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการปลูกมะพร้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต้นพันธุ์ ส่งเสริมและให้ความรู้กับเกษตรกร ส่งเสริมการทำปุ๋ยใช้เอง การใช้ชีวภัณฑ์ การใช้สมุนไพรไล่แมลงเพื่อลดต้นทุน

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะประเด็นในด้านด้านการใช้ประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนแหล่งความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ และการฝึกอบรมต่างๆ เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเพื่อที่จะได้เห็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ การฝึกปฏิบัติ เพื่อนำแนวคิด สิ่งที่ได้ฝึกมาปฏิบัติจริง และสนับสนุนหรือประสานงานหาแหล่งสนับสนุนต้นพันธุ์ วัสดุ อุปกรณ์ ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

3) จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเกษตรกรขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นหน่วยงานควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน ได้แก่ หน่วยงานด้านการเกษตรส่งเสริมด้านการผลิต และหน่วยงานเอกชนในการหาตลาดจำหน่ายที่แน่นอนให้เกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพการรับรู้ ความรู้ก่อนและหลังการอบรม เพื่อที่จะได้ทราบถึงความรู้ของเกษตรกร และเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการส่งเสริมการผลิตของเกษตรกรต่อไป เพื่อให้เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สามารถถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้

2.3 ควรมีการวิเคราะห์ผล SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์การยกระดับประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวของเกษตรกรกลุ่มนี้ตลอดห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่า

2.4 ควรมีการศึกษาเชื่อมโยงการผลิตมะพร้าวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่แบบมุ่งเป้าหมายของการเป็น Wellness Hub of Andaman

เอกสารอ้างอิง

ชนนันท์ สนสาชา. (2561). การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

นิภาดา เจริญชนกิจกุล. (2558). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

นนท์ภักดิ์ เพียรโรจน์. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างมะพร้าวสมุยกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.

สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/299620>.

มานิต ลาเกลี้ยง. (2558). การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์).

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2552). มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9000 เล่ม 1 -2552 เกษตรอินทรีย์.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.